

DEĞİŞEN TOPLUM VE OKUL

DEĞİŞEN TOPLUM VE OKUL

Eğitim sistemimiz yeni yüzyıla hazır mı?

Yeni yüzyılda bireylerden hangi bilgi ve becerilere sahip olmaları beklenmektedir?

Okul bireyin ve toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilmekte midir?

Değişen Toplum ve Okul

Okul teorisi okulu yönetmek ve yaşatmak için hayati öneme sahiptir. Okullar aracılığıyla toplumdan uzak, içinde bulunduğu toplumun değerleri benimsememiş, topluma yabancılaşmış bireyler yetiştirmek mümkündür.

Değişen Toplum ve Okul

Benzer şekilde, ekonomik ve sosyal beceriler ile donatılmamış, toplumun ekonomik ihtiyaçları ve birey düşünülmeden yürütülen okul sistemleri de bireyi işsizliğe mahkûm edebilmektedir. Okul sistemlerinin temelini birey ve toplum oluşturmaktadır.

Değişen Toplum ve Okul

Sergiovanni'ye (1996) göre, okulu uygun düşünce ve tasarımlar daha önce ortaya çıkmış teoriler tarafından yönlendirilmektedir. Bu düşünce ve tasarımlar değişecekse okula ve okulun yaptığı işe daha uygun yeni teorileri ortaya koyarak başlanmalıdır.

Değişen Okul ve Toplum

Okulda yapılan uygulamalar hiç bir eleştiriyle karşılaşmadan kesin doğrular olarak kabul edilmektedir. Okulda yapılan her şey daha önceden belirlenmiş kurallar doğrultusunda olagelmektedir. Bunu değiştirmek her zaman bize mantıklı gelen uygulamaları sorgulamamız anlamına gelebilir.

Değişen Toplum ve Okul

Drucker (1993) yıllar önce okulların emek-yoğun bir kurum olmaktan sermaye-yoğun bir kurum olma yolunda ilerlemeye başladığını ileri sürmüştü. O'na göre okullar yalnızca öğrencilere değil toplumun tüm kesiminden bireylere açık ve topluma hesap verebilen kurumlar olarak bir dönüşüm yaşamaktadır.

Değişen Toplum ve Okul

Okulların misyonu öğretim yapmaktır, fakat öğrenme artık ömür boyu sürecek bir faaliyet olarak algılandığı için okullarda ömür boyu öğrenme kavramına göre tekrar kurgulanmak durumundadır. Diğer bir ifadeyle, okulların "açık sistemlere" dönüşmesi günümüz koşullarında kaçınılmazdır.

Değişen Toplum ve Okul

Okul kurumunun bir tür güven krizi içinde olduğu ve okula ilişkin mevcut anlayışın işlevini yerine getirmede yetersiz kaldığı söylenebilir. Özellikle toplumun okulu sorgulama ve okulla ilgili uygulamalara daha fazla kulak verme eğilimi içine girmesi okul teorilerinin sorgulanması sonucunu doğurmuştur.

Değişen Toplum ve Okul

Her yıl öğrenci başarısına yönelik baskılar yoğunlaşmakta ve okuldan bu yönde beklentiler artmaktadır. Bu durum bir açmazı işaret etmekte ve yeni bir okul teorisinin gerekliliğini ortaya koymaktadır (Barth, 1990).

Eğitime ve Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

Fabrika modelini karakterize eden unsurlar test kitapları, öğretmen merkezli eğitim, kâğıt ve kalem. Bilgi ve eğitimli insan kavramlarının anlamlarında yaşanan değişimler okul müfredatının yeniden tasarlanmasını gerekli kılmıştır (WTCE, 2012).

Eğitime ve Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

Okuryazarlık bilgiye ulaşmanın çok ötesinde dijital, görsel, yazılı ve teknolojik kanalları kullanarak bilgiye ulaşmak, bilgiyi yaymak ve yeni durumlara uydurmak olarak ifade edilmeye başlanmıştır (AASL, 2007).

Eğitime ve Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

Bilgi toplumunun temelinde eğitimli insan kavramı yatmakta ve bilgi toplumundaki anlamıyla eğitimli bir insanın nasıl öğrenileceğini bilen, öğrenimini ve bireysel gelişimini ömür boyu devam ettiren, diğer kültürlerin ve geleneklerin değerini bilen, gözlem, sezgi ve analiz yeteneğine sahip, küresel bir dünyada yaşamaya alışmış, farklı kültürlerde yaşamaya ve çalışmaya hazır bir birey olduğu ileri sürölmektedir (Drucker, 1993).

Eğitime ve Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

Eleştirel düşünme, iletişim, farklılıklardan faydalanma, problem çözme, çatışmaları yönetme, olaylara farklı açılardan bakabilme, günlük ve daha geniş kapsamda gerçekleşen toplumsal olayları yorumlayabilme gibi becerilerin giderek daha fazla önem kazanması okul, eğitim, öğrenci, öğretmen, veli gibi kavramların yeni bir kurgu içinde düşünülmesi zorunluluğunu doğurmaktadır.

Eğitime ve Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

Öğrenme ortam içinde
gerçekleşen bir olgudur ve
okul bu ortamlardan
yalnızca biridir. Bireylerin
öğrendikleri yer olarak
okulun yeri artık eskisi
kadar sağlam değildir.

Eğitime ve Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

Ders programları öğrencilere yalnızca bilgi aktarma ya da öğrencileri ezbere zorlama anlayışı çerçevesinde değil, onların gerçek yaşam deneyimleri kazanmalarını sağlayan ve onları hayata hazırlayan bir çerçevede hazırlanmalıdır.

Eğitime ve Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

Veliler okul süreçlerine daha fazla katılmak istemekte ve okula ilişkin başarı ve hesap verebilirlik yönündeki taleplerini artırmaktadır. Günümüzde eğitim, öğrenen merkezinde ele alınmakta ve eğitim kurumları da bu anlayışla kurgulanmaktadır (Çalık ve Sezgin, 2005).

Eğitime ve Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

Öğretmenin rolünde bilgiyi öğrencilere aktarmaktan öğrencilere enformasyonu bilgiye, bilgiyi de bilgelige dönüştürme konusunda yardımcı olma ve öğrencilerle birlikte öğrenme yönünde bir değişim gerçekleşmesi gerekmektedir.

Eğitime ve Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

Okulların "araştırma ve öğrenme kültürü" yaratacak bir şekilde yeniden yapılandırılması öğrenci ihtiyaçlarının karşılanması bakımından kritik bir rol oynamaktadır (WTCE, 2012).

Eğitime ve Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

**Okulları değişime ve
yeniden kurgulanmaya
zorlayan en önemli
etmenlerden biri de
öğrenen profilinin
deđişmesidir.**

Eğitime ve Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

Sosyal medyanın güçlü etkisi, facebook, twitter ve internet bloglarının sosyal paylaşım kadar aynı zamanda birer öğrenme ortamı haline gelmesi ve alternatif okul arayışları, okulları öğrencilere hayat becerileri kazandırmak ve onları topluma hazırlamak bağlamında kendi işleyişlerini ciddi şekilde irdelemek zorunda bırakmıştır.

Eğitime ve Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

Okullar daha hayata dönük, daha esnek, öğrencinin biricikliğini kabul eden, hayat boyu öğrenme odaklı, öğrencide merak, ilgi, heyecan ve mutluluk uyandıran tarzda bir öğretim yapmak durumunda kalmaktadır.

Eğitime ve Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

Araştırma yapabilme,

Eleştirel düşünebilme,

Bilgiye ulaşabilme,

Eldeki verilere göre karar verebilme,

Bilgi üretebilme,

Bilgiyi yeni durumlara uyarlayabilme,

Eğitime ve Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

- Bilgiyi paylaşma,
- Demokratik bir toplum içinde süreçlere etik ilkeler çerçevesinde katılım gösterme,
- Kişisel ve estetik açıdan kendini geliştirme

günümüzde bireylerden beklenen niteliklerden bazılarıdır (AASL, 2007).

Eğitime Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

- "Bugün eğer birinin size ne yapacağınızı söyleyeceği bir iş yapıyorsanız, o kişi o işi sizden daha ucuza yapacak birini bulacaktır".
 - Seth GODIN

Eğitime Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

20.Yüzyıl Eğitim Paradigması

- Zaman odaklı
- Odak nokta: Somut gerçeklerin ezberlenmesi
- Bloom taksonomisinin daha az seviyedeki yeterliklerine dayalı bir ders işleyiş biçimi - Bilgi, Kavrama, Uygulama
- Kitap odaklı
- Pasif öğrenme

Eğitime Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

20.Yüzyıl Eğitim Paradigması

- Öğretmen merkezli eğitim: Öğretmen bilginin kaynağıdır.
- Öğrencilerin özgürlüğü yoktur ya da oldukça sınırlı bir düzeydedir.
- Disiplin sorunları: Eğitimciler öğrencilere güvenmez. Öğrenci motivasyonu önemsenmez.
- Bölümlere ayrılmış (parçalanmış) müfredat

Eğitime Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

20.Yüzyıl Eğitim Paradigması

- Düşük düzeyde beklenti
- Öğretmen hâkimdir. Başka hiç kimse öğrencilerin çalışmasını göremez ve değerlendiremez.
- Müfredat ve okul, öğrenciler için bir şey ifade etmez, anlamsızdır.
- Öğrenme ve değerlendirmenin temel aracı yazıdır.

Eğitime Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

20.Yüzyıl Eğitim Paradigması

- Öğrencileri arasındaki farklılıklar görmezden gelinir.
- Okuryazarlık kavramı yalnızca okuma, yazma ve matematik bağlamında algılanır.
- Okul 19. yüzyıl endüstri çağında gereksinim duyulan iş gücünü yetiştirmek üzere işlev görmektedir. Okula bilimsel yönetim ilkeleri hâkimdir.
- Standartlaştırılmış testler

Eğitime Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

21.Yüzyıl Eğitim Paradigması

- Çıktı odaklı
- Odak nokta: Öğrenciler ne biliyor ve neler yapabilirler.
- Bloom taksonomisinde daha üst düzeyde bulunan analiz, sentez ve değerlendirme düzeyinde gerçekleşen öğrenme
- Araştırma odaklı
- Etkin öğrenme
- Birbirleriyle ve dünyanın başka yerlerindeki öğrencilerle öğrenen öğrenciler - Evrensel sınıf anlayışı

Eğitime Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

21.Yüzyıl Eğitim Paradigması

- Öğrenci merkezli: Öğretmen öğrenme sürecinde kolaylaştırıcı rolü oynar ve öğrencilerine koçluk eder.
- Öğrenciler önemli ölçüde özgürdür.
- Disiplin sorunu görülmez. Öğrenci ve öğretmenler arasında karşılıklı saygıya dayanan ilişkiler vardır. Birlikte öğrenen öğrenci ve öğretmenler oldukça motive olmuş durumdadırlar.
- Bütünleştirilmiş, disiplinler arası bir müfredat

Eğitime Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

21.Yüzyıl Eğitim Paradigması

- Yüksek düzeyde beklenti: Tüm öğrencilerin öğrenebileceğine inanılır. Bazı öğrenciler daha yüksek başarı elde edebilirler ve bu öğrencilerin önü açılır.
- Kendi kendine değerlendirme, akran değerlendirmesi ve diğer değerlendirme türlerinden (kamuoyu, otantik değerlendirme) faydalanılır.
- Müfredat öğrencilerin ilgi, deneyim ve becerileriyle yakından ilişkilidir.
- Performans - proje ödevleri ve sosyal medyanın farklı formları öğrenme ve değerlendirme süreçlerinde kullanılabilir.

Eğitime Okula Yönelik Paradigmaların Karşılaştırılması

21.Yüzyıl Eğitim Paradigması

- Hazırlanan müfredat ve yapılan öğretim öğrenci farklılıklarına karşı duyarlıdır.
- Evrensel bir dünyada yaşamak ve çalışmak gibi farklı okuryazarlık türlerine önem verilir.
- Okul evrenselleşmiş ve yüksek teknolojiyle çevrelenmiş bir toplumun ihtiyaçlarını karşılamaya dönük olarak kurgulanmıştır.
- Standart testler varlığını sürdürmektedir, fakat okul öğrencilerin test başarılarını artırmaya odaklı bir biçimde hareket etmemektedir.

OKULA İLİŞKİN TEORİLER

çalışanların yaptığı işi kontrol etmenin yolunun emir verme, denetleme ve gözlem yapma işlerini gerçekleştirecek birine sahip olmak olduğunu ileri sürmektedir.

Piramit Teorisi

Buna karşın, denetlenmesi gereken çalışan sayısı arttıkça ve örgüt içinde birbirinden farklı işlevlere sahip birimler oluştukça yönetim yükü başka bireylere delege edilmekte ve hiyerarşik bir örgüt yapısı ortaya çıkmaktadır.

Piramit Teorisi

Bu bağlamda ortaya çıkan kural ve düzenlemeler de tüm yöneticilerin aynı şekilde düşünmesini ve davranmasını sağlamaya çalışmakta, planlama, örgütleme ve yönlendirme için bir takım prosedürler ortaya çıkmaktadır.

Piramit Teorisi

Piramit teorisi önceden belirlenmiş çıktıları yine önceden belirlenen yollarla üretmeyi amaçlayan örgütlerde iyi sonuçlar verebilmekte, yanlış yerde ve zamanda kullanıldığında ise bürokratik bir kâbusa dönüşebilmektedir.

Piramit Teorisi

Bu teori okula
uyarlandığında, okul
müdürü ve öğretmenlerin
işleri belli kalıplar ve
standartlar çerçevesinde
ele alınmakta ve çıktılar da
bunu yansıtmaktadır.

Tren Yolu Teorisi

Tren yolu teorisi, farklı görevleri olan ve farklı yerlerde çalışan bireylerin yaptıkları işi kontrol etmenin en iyi yolunun iş süreçlerini standartlaştırmak olduğunu iddia etmektedir.

Tren Yolu Teorisi

Bu teoriye göre, doğrudan denetim ve hiyerarşik otoriteye güvenmekten ziyade işin yapılış sürecinde karşılaşılabilecek engellerin detaylı bir şekilde ortaya konması gerekmektedir.

Tren Yolu Teorisi

Görevler yerine getirilirken standartlardan sapma yaşanması durumunda ihtiyaç duyulan şey, çalışanları işlerin yapılış biçimleri konusunda eğitmek ve bu süreçlerin izlendiğinden emin olmak için izleme sistemi kurmaktır.

Tren Yolu Teorisi

Tren yolu teorisi, bir işi yapmanın en iyi yolunun belirlenebildiği ya da çıktılarının önceden gözlemlenebileceği varsayılan örgütlerde işe yarayabilmektedir.

Tren Yolu Teorisi

Bu teori okullara uygulandığında, belirli amaçların saptandığı ve önceden belirlenen müfredata ve öğretim metotlarına bağlı kalınarak öğretim yapılmaya çalışılan bir okul ortaya çıkmaktadır.

Tren Yolu Teorisi

Belirlenen müfredatın ve öğretim yöntem ve tekniklerinin süreç içinde kullanılıp kullanılmadığı belirlemek amacıyla öğretmenler denetlenmekte ve değerlendirilmekte, öğrenciler de test edilmektedir.

Tren Yolu Teorisi

Okul müdürleri ve
Öğretmenler becerilerini
kullanmak için gerekli
ortamı bulamamakta ve
Öğrenci alışmaları
standartlařmıř bir biçim
kazanmaktadır.

Tren Yolu Teorisi

Öz bir ifadeyle, okulun resmi bir örgüt olarak karakterize edilmesinin okulun doğasıyla, amaçlarıyla, yaptığı işle ve var olma nedeniyle örtüşmediği ileri sürülebilir.

Yüksek Performans Teorisi

Yüksek performans teorisi, diğer iki teoriden farklı olarak katı hiyerarşik örgüt yapısını ve çalışanlarına neyi nasıl yapacaklarını gösteren detaylı çalışma planlarını vurgulamaz.

Yüksek Performans Teorisi

Bu teoriye göre çalışanlar yaptıkları işe yönelik kendi kararlarını verebilmelidirler. Örgütte kontrolü sağlamanın en önemli yolu kural ya da detaylı çalışma planlarına bağlı kalmak değil, çalışanların örgüt çıktılarına odaklanmalarıdır.

Yüksek Performans Teorisi

Temel felsefesini etkili ticari kuruluşlardan alan yüksek performans teorisine göre, bir örgütte çalışanların örgütün yaptığı iş sonucu elde ettiği çıktılara odaklanmaları en kritik noktadır.

Yüksek Performans Teorisi

Bu teori çerçevesinde kurgulandığında okul, çıktıları ölçülebilir bir örgüt olarak algılanmaktadır. Çıktılar standartlaştırılmış olmasına rağmen okul kendinden beklenen bu sonuçları nasıl elde edeceğine yönelik kararını kendi verebilir.

Yüksek Performans Teorisi

Yüksek performans teorisi, çalışanların işlerini en iyi şekilde nasıl yapabileceklerinin ortaya çıkarılması konusunda veri toplanmasının ve çalışan performansını artırmak için onlara karar verme özgürlüğü sağlanmasının gerekliliğini savunmaktadır.

Mevcut okul teorimizi sorgulayalım....

Bu teorilerden hangisi bizim mevcut okul teorimizi yansıtmaktadır?

21.Yüzyılın eğitim anlayışı nasıl bir okul ve okul teorisini öngörmektedir?

YENİ BİR OKUL TEORİSİNE DOĞRU?

Okulların 21. yüzyılda yeni bir anlayışla ve yeni bir düşünüş biçimiyle ele alınması zorunlu görülmektedir. Sergiovanni (1996, 2007) yeni bir okul teorisinin özelliklerini şu şekilde özetlemektedir:

Yeni Okul Teorisi

- Yeni bir okul teorisiyle öncelikle okulda bireyin sahip olduğu bürokratik rolün eylemlerini belirleyeceği düşüncesi terk edilmelidir. Her zaman konumsal güç ve uzmanlık gücü bir kişide toplanmış olmayabilir.
- Otoritenin yalnızca geleneksel bürokratik rollerden değil, örgütün farklı birim, bölüm ve çalışanlarından kaynağını alabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Yeni Okul Teorisi

- Okula ilişkin teoriler kaynağını okuldan almalıdır. Okullar diğer kurumlardan farklıdır. Okulun amaçları, hizmet ettiği kişiler ve çalışma koşulları da farklıdır.
- Ticaret ve endüstri kuruluşlarından kaynağını alan Toplam Kalite Yönetimi yıllarca okula adapte edilmeye çalışılmıştır. Ancak bu teoriler işletmelerde verdikleri olumlu sonuçları okulda verememiştir ya da yerel düzeyde başarılar elde edilmiştir.

Yeni Okul Teorisi

Okul teorisi estetik olarak
doyum sağlayıcı olmalıdır.

Dili, bağlamı ve görselleri
okula, öğrenciye, okulun
yaptığı işe ve amaçlarına
uygun olmalıdır.

Yeni Okul Teorisi

- Okul teorisi fikir temelli ve manevi bağlara dayalı olarak kurgulanmalıdır. Okula ilişkin bütün teoriler insanları birbirine ve okulun yaptığı işe bağlamanın önemini vurgu yapmaktadır.
- Bu teorilerin bağlantı vurgusu genellikle sözleşmesel bir zeminde kalmaktadır. Okulda gerçekleşen ilişkilerin maneviyat bağlamında değerlendirilmesi ve okul üyelerinin manevi duygularla birbirine ve okulun amaçlarına bağlanmaları okul için daha uygun bir anlayış olabilir.

Yeni Okul Teorisi

Manevi ilişkiler öğretmenlerin, ailelerin ve öğrencilerin sahip oldukları görevlerden, başkalarına ve yaptıkları işe yönelik sahip olduklarını hissettikleri içsel sorumluluktan kaynağını almaktadır.

Yeni Okul Teorisi

Manevi ilişkiler bireylerin psikolojik ihtiyaçlarından ziyade kültürel normlar çerçevesinde değerlendirilmelidir. Bu durum maneviyat temelli kurulan bağların diğer motivasyon sağlayıcılardan da etkili olmasını sağlamaktadır.

Yeni Okul Teorisi

- Okul teorisinin mantıki bir çerçevesi olmalıdır.
Mevcut okul teorileri okul gelişim stratejilerinin belirlenmesi sürecinin, elde edilmek istenen sonuçların en baştan ortaya konmasıyla başlayacağını ileri sürmektedir.

Yeni Okul Teorisi

- Süreç sonunda ulaşılması beklenen örgütsel çıktıların neler olduğu belirlendiğinde bir sonraki aşama bu sonuçlara hangi yöntem ve tekniklerle ulaşılacağına belirlenmesidir.
- Bunun hangi kaynaklarla sağlanacağı sürecin son basamağını oluşturmaktadır. Bu tür bir yaklaşım elde edilecek sonuçların önceden kestirilebilir olduğu ve daha durağan ortamlarda işlev gören örgütler için pratik bir değer taşıyabilir.

Yeni Okul Teorisi

- Okul için daha uygun olan yaklaşım ise "*kaynaklar - yöntem ve teknikler - sonuçlar*" olabileceği düşünülmektedir. Öncelikle insanlara odaklanmak, onların kapasitelerini geliştirmek ve örgütsel bağlılıklarını artırmak gerekmektedir.

Yeni Okul Teorisi

- Okul teorisi, okulun örgütlenmesi, işleyiş biçimi, müfredatı ve sınıf ortamına ilişkin yapılandırmacı öğretim ve öğrenmenin ilkelerine dayalı kararlar almayı sağlamalıdır.
Yapılandırmacılık ilkeleri doğrultusunda uygulamalar tasarlamak okula ilişkin düşünüş biçiminde önemli değişiklikler gerektirmektedir.

Yeni Okul Teorisi

Yapılandırmacı yaklaşımın tarafları okulların birer öğrenme toplumu olarak kurgulanması gerektiğini ileri sürmektedir (Sergiovanni, 2004).

Yeni Okul Teorisi

- Okul teorisi okulun bir sorgulama merkezi (center of inquiry) haline gelmesini sağlamalıdır.
- Geleneksel okul teorileri okulu yalnızca öğretim yapan bir merkez olarak tanımlamaktadır. Bu anlayışa göre öğretmen öğretimi yapan kaynak kişi, öğrenci de yapılan öğretimden faydalanma çabasında olan alıcı rolünü oynamaktadır.

Yeni Okul Teorisi

Öğretmen ve öğrenci öğretim ve öğretme süreçlerine etkin şekilde katılmakta ve birlikte öğrenmektedir. Okul yalnızca bilginin aktarıldığı değil, bilginin üretildiği ve farklı durumlara uyarlandığı bir yer konumundadır.

Yeni Okul Teorisi

- Okulun bir araştırma merkezi olarak kurgulanması aynı zamanda okulda hangi örgütsel yapıların, öğretme ortamlarının ve çalışma koşullarının mevcut olduğuna ve öğrenci öğrenmesini en üst düzeye çıkarmak için gerekli olan yapıların neler olduğuna ilişkin detaylı tartışmaların yapılmasını gerektirmektedir.

Yeni Okul Teorisi

Okul teorisi
yöneticileri,
öğretmenleri ve
öğrencileri kendi
kendilerini yönetme
konusunda
cesaretlendirmelidir.

Okul üyeleri
yaptıkları işe ve
okulun amaçlarına
yönelik manevi bir
bağlılık ve
sorumluluk
hissetmelidir.

**Tesekkür
Ederim**

